

UDC 373.1.5

Балагурак Христина Тадеївна

Викладач – методист, циклу фундаментальних та професійно - орієнтованих дисциплін
Косівський фаховий коледж прикладного та декоративного мистецтва
Львівської національної академії мистецтв, Україна

РИСУНОК В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ ДЕКОРАТИВНО- ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

Курс рисунка варто розглядати як невід'ємну частину фундаментальної підготовки художника декоративно-ужиткового мистецтва. З вивченням рисунка пов'язано викладання багатьох загально-художніх дисциплін - живопису, основ композиції, проектування та ін.

"Рисунок ... така ж точна наука, як математика. Тут є свої незмінні закони, струнки і прекрасні, які необхідно вивчати" - так писав видатний художник-педагог П.П.Чистяков.

Енгр, великий французький художник, якось сказав: "Ваш живопис залежить від того, як ви рисуєте". Рисунок широко використовується в різних видах і формах мистецтва. Архітектура, скульптура, малярство, декоративно-прикладне мистецтво базується на науковому вивченні рисунка, опираючись на знання перспективи, пластичної анатомії, історії, мистецтва.

Вивчення рисунка повинно відбуватися в чіткій послідовності від простого до складного, що сприяє міцному засвоєнню знань.

На першому курсі навчання велика увага приділяється лінійно-конструктивному рисунку. Форма будується без копіювання світлотіньового співвідношення, а з допомогою ліній різної активності, нанесених відповідно до конструктивних особливостей натури. Важливо навчити студентів бачити і аналізувати, думати, а не змальовувати натуру.

Сезанн сказав: "Всі предмети можна звести до кубів, циліндрів і куль". Добре розуміючи закони перспективної побудови простих предметів, їх легко

застосувати для складних. Тому вивчення рисунка починається з простих геометричних предметів, що дозволяє закріпити знання з перспективи.

Завдання поступово ускладнюється, і з другого курсу починається вивчення голови людини, а на третьому - рисунок фігури.

Людина і її образ в образотворчому мистецтві залишається головним завданням. Тому ці завдання є необхідною складовою освіти художника декоративно-прикладного мистецтва. Рисунок і вивчення людини виховує у студентів почуття краси, смаку, витонченості, вдосконалює інтелект і майстерність.

Рисунок - це активна діяльність, що заставляє думати, використовувати знання точних наук: пластичної анатомії, перспективи, історії.

Дуже важливим в процесі навчання є не тільки виконання студентами аудиторних завдань, але й виконання домашніх робіт. Постійна практика в рисунку є чи не найважливішою складовою досягнення майстерності.

Самостійна робота сприяє формуванню творчих здібностей та прагненню до самореалізації студентів. Тому в програмі є завдання для самостійного домашнього опрацювання.

Рисунок, як найбільш швидкий засіб передачі творчої думки, дозволяє легко вносити зміни в творчий задум, наглядно відобразити особливості нового твору художника декоративно-прикладного мистецтва.

Кожна епоха використовувала свої методи навчання рисунку, незмінним залишається постійне вправлення в рисунку. «Ні дня без лінії» – це правило древньогрецького педагога Апеллеса дотепер актуальне. Тому сьогодні, коли іде тенденція до зменшення аудиторних годин навчання, підвищується потреба в постійній самостійній роботі студентів, пошуку нових ефективних методів навчання. Створення творчої, доброзичливої атмосфери в групі є чи не найголовнішим. Важливо вказувати на помилки так, щоб студент не відчував себе нездарним, адже невмотивована критика не сприяє становленню художника. Краще аналізувати роботу так, щоб студент сам побачив свої

помилки. Якщо одна й та ж похибка трапляється в багатьох роботах, то краще розібрати її на дошці, не вказуючи, у кого вона є. Студенти самі побачать її в себе і виправлять. Наприклад, при побудові циліндричних предметів студенти часто допускають одну й ту ж помилку: скорочення еліпсів не йде послідовно. Тому про це краще поговорити на загальній, а не індивідуально з кожним. Стосунки між викладачем і студентами мають ґрунтуватися на взаємоповазі. Якщо є нагода, слід відзначити й похвалити роботу студента. Проте це має бути обґрунтованим.

Для створення творчої атмосфери необхідно використовувати розповіді про художників, обговорення їхніх творів. Навіть обговорення домашніх завдань, їхній фронтальний перегляд сприяє покращенню самостійної роботи студентів. Іноді трапляються ситуації, коли один студент допомагає виконувати роботу іншому. Тому оцінку за роботу слід знизити, пояснивши при цьому причину. Студенти зазвичай схвально сприймають таку реакцію викладача. Теоретично неможливо обґрунтувати ту атмосферу, яка виникає в кожному конкретному випадку при спілкуванні викладача й студентів. Тому щоразу викладач має обрати найефективніший для даного випадку спосіб пояснення матеріалу.

Використання таблиць поетапного рисунка все ще залишається актуальним і є ефективним у групах із низьким рівнем підготовки. Педагогічний рисунок, коли викладач наочно показує, як треба малювати, також викликає інтерес у студентів. Для краще підготовлених студентів необхідно шукати складніші методи пояснення та складніші приклади зі світового мистецтва. Студента, який закінчив художню школу, ви не зацікавите розповіддю про ранні роботи Сальватора Далі.

Є. Антонович, В. Бутенко, О. Олексюк, Г. Падалка й інші вітчизняні вчені у своїх працях наголошують на важливості завдань, поставлених перед мистецькою освітою, та необхідності пошуку інноваційних шляхів їх розв'язання. Щоб відповідати вимогам сьогодення, викладач повинен не тільки володіти фаховими вміннями й знаннями, а й сучасними педагогічними

технологіями, бути спрямованим на творчий пошук та самореалізацію. У всі часи першорядним завданням педагогіки була організація навчально-виховного процесу, відповідно до потреб історичної доби, національних особливостей народу.

Інновації в освіті, що розуміються в широкому значенні як внесення нового, зміна, удосконалення й поліпшення існуючого, можна назвати такою характеристикою освіти, що витікає з її основної сутності. Адже новизна будь-якого засобу відносна як в особистому, так і в часовому плані. Те, що нове для одного навчального закладу, може бути пройденим етапом для інших. Новизна завжди носить конкретно-історичний характер. Народжуючись у конкретний час, прогресивно вирішуючи завдання певного етапу, новизна швидко може стати надбанням будь-кого, нормою, загальноприйнятою масовою практикою або віджити, застаріти, стати гальмом розвитку пізніше. Тому викладачеві слід постійно стежити за новинами в освіті й здійснювати інноваційну діяльність.

До основних функцій інноваційної діяльності викладача відносяться прогресивні зміни педагогічного процесу і його компонентів: зміна в цілях (наприклад, новою метою є розвиток індивідуальності студента), зміна в змісті освіти (нові стандарти освіти), нові засоби навчання (комп'ютерне навчання), нові ідеї виховання, нові способи і прийоми навчання, розвитку та виховання.

У нашому конкретному випадку доцільним є використання наступних інноваційних підходів:

- зміна характеру взаємодії учасників навчального процесу, що передбачає виконання викладачем функцій фасилітатора (від англ. *facilitate* – полегшувати, сприяти);
- запровадження інтерактивних методів навчання, в основу яких покладено спілкування як двосторонній процес, де студент-викладач або студент-студент обмінюються думками, інформацією, що надає їм можливість для формування основних пізнавальних умінь, навичок і зразків поведінки в суспільстві;

- запровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання, ціль яких — у визначенні життєвого досвіду кожного студента, рівня інтелекту, пізнавальних здібностей, у формуванні позитивної мотивації студентів до пізнавальної та практичної діяльності, потреби в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні;

- спрямування освітнього процесу на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей особистості;

- скерованості навчальної діяльності на соціалізацію особистості, що являє собою процес становлення особистості, поступове засвоєння нею вимог суспільства, придбання соціально-значимих характеристик свідомості й поведінки, що регулюють її взаємини із суспільством.

- запровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій;

- введення комплексу процедур спостереження, поточного оцінювання та на їх основі коригування освітнього процесу.

Ознаки сучасного заняття:

- моніторинг навчального процесу;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- спрямованість на соціалізацію учнів;
- компетентнісний підхід;
- особистісно-орієнтовані педагогічні технології;
- інтерактивні методики навчання;
- викладач-фасилітатор.

Список джерел:

1. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: Учебник. – М.: Эксмо, 2000. – 480 с.
2. Основы рисунка. Издательская группа «Паррамон Эдисионес» – Испания, 1994. – 127 с.
3. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основы психології і педагогіки. Посібник – К.: Академвидав, 2003. – 502 с.